

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI
FIZIKA VA ELEKTRONIKA KAFEDRASI

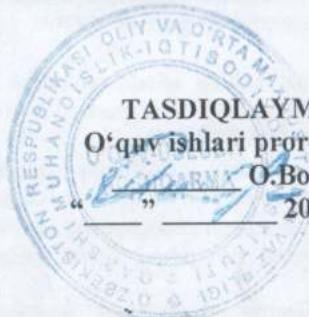
RO'YXATGA OLINDI

107

"23" 08 2022 yil

TASDIQLAYMAN

O'quv ishlari prorektori
O.Bozorov
" " 2022 yil

MENEJMENT TJIZIMLARIDA AXBOROT
TEXNOLOGIYALARI

FANINING ISHCHI O'QUV DASTURI
4-kurs 7-semestr

- Bilim sohasi: 300 000 – Ishlab chiqarish texnika sohasi
Ta'lim sohasi: 310 000 – Muhandislik ishi
Ta'lim yo'nalishi: 5310900–Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati menejmenti (sanoat)

Qarshi - 2022

Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv, ishchi o'quv reja va o'quv dasturga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar: A.T. To'rayev – "Fizika va elektronika" kafedrasи
assistanti

Taqrizchilar: R.Azizov - O'zbekiston milliy metrologiya instituti Qarshi filiali mutaxassisи

A.S.Rashidov - TJA va B kafedrasи
katta o'qituvchisi

Fanning ishchi o'quv dasturi "Fizika va elektronika" kafedrasining 2022 yil
16 oktobr-son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va "Elektronika va avtomatika" fakulteti Uslubiy Komissiyasida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: G.M. dot. M.N. Aliqulov

Fanning ishchi dasturi "Elektronika va avtomatika" fakulteti Uslubiy Komissiyasida (bayon № 1, 27.08. 2022 y.) va institut Uslubiy Kengashida (bayon № _____, 2022 y.) muhokama etilgan va o'quv jarayonida foydalanishga tavsiya qilingan.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i

PhD. Sh. Turdiyev
(f. i. sh.)
(imzo)

Elektronika va avtomatika
fakulteti Uslubiy kengashi raisi:

PhD. F.Jo'rayev
(f. i. sh.)
(imzo)

"Fizika va elektronika"
kafedrasи mudiri

dot. M. Aliqulov
(f. i. sh.)
(imzo)

I. O'quv fanining dolzarbliji va oliy kasbiy ta'limdagи o'rni

Ushbu fan sifat tizimini zamonaviy boshqarish, axborot texnologiyalarini joriy qilish va rivojlanishi istiqbollari, hamda respublikamizda mahsulot ishlab chiqarish hamda xizmatlar kursatilishini sifatini va raqobatbardoshligi oshirishda yuzaga kelayotgan muammolarni hal etish va sifat boshqaruvining istiqboliga ta'siri masalalarini mujassam etadi.

Maxsulot sifati menejmentida axborot texnologiyalarini qo'llanilishi sifatni ta'minlash bilan bir qatorda texnologik jarayonlarni dasturiy tahlil qilish, ma'lumotlar bazasini qayta ishlash va jarayonlarni elektron versiya tariqasida tavsiflash, maxsulot sifatini, ishlab chiqarish texnologiyasida va sifat menejmenti tizimida elektron hujjatlar almashinuvni orqali masofadan boshqarish, zamonaviy ishlab chiqarish texnologiyalarini rivojlanishi bilan maxsulot sifatini boshqarishda muxim urin tutadi. Shuning uchun, sifatni axborot texnologiyalari orqali boshqarish jarayonlariga alohida talablar va vazifalar quylgan.

«Menejment tizimlarida axborot texnologiyalari» fanı asosiy ixtisoslik fani xisoblanib, 7-semestrda o'qitiladi. Dasturni amalga oshirish uquv rejada rejalashtirilgan matematik va tabiiy (oliy matematika, fizika, nazariy mehanika), umumkasbiy (loyihalash-konstrukturlik kursi, standartlash-tirish, sertifikatlashirish va sifatni ta'minlash kursi) fanlaridan yetarli bilim va kunikmalarga ega bulishini talab etadi.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda sifat menejmenti sohasida bulgan ma'lumotlarni shakllantirish fanni urganishdagi asosiy maqsadlardan bulib, ushbu sox.ada sifatni ta'minlash borasidagi xalqaro standartlar talablariga muvofiq maxsulot ishlab chiqarish va xizmatlar kursatish sohalarida axborot texnologiyalari asosida joriy qilish asoslari bo'yicha yunalish profiliiga moe bilim, kunikma va malakan shakllantirishdir.

Fanning vazifasi – uni urganuvchilarga:

-sifat menejmentini ISO 9000 turkumli xalqaro standartlari asosida zaruriy me'yoriy hujjatlarini ishlab chiqish;

-korxonalarida sifat menejmenti tizimini

joriy qilishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish;

-ishlab chiqilgan sifat tizimini, ishlab chiqarish sur'atining oshishi, maxsulot va xizmatlarning raqobatbardoshligini oshishidagi ta'sirlari bilan chuquroq tanishtirish;

-axborot texnologiyalari asosida yuzaga keladigan uzgarishlarini taxlilini urgatishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy kunikmalar, menejmentning asosiy tushunchalari va menejment tizimlarida axborot texnologiyalarini qo'llash kunikmasini xosil qilishdan iborat. Fan bo'yicha talabalarning bilim, kunikma va malakalariga quyidagi talablar quyladi.

Talaba:

- axborot texnologiyalarining turlarini, axborot texnologiyalarini qo'llash natijasida erishiladigan samaradorlikni, sifat menejmentida axborot texnologiyalarini rivoqlanishining asosiy yunalishlari xaqida **tasavvurga ega bo'lishi**;
- avtomatlashtirish va boshqarish tushunchalarini, menejmenti tizimida qorolar qabul qilishda axborot-tahlilii tizimlar tarkibi va ularni qurish tamoyillarini, menejment tizimini xujjalarni ishlab chiqish va uning natijaviyligi, xamda samaradorligini baholash usullarini, menejment tizimini zamona viy boshqarishda axborot texnologiyalarini joriy qilish va rivoqlantirish istiqbollarini, axborot texnologiyalar bo'yicha asosiy tushunchalar va dasturlashtirish usullari, hamda tillarini bilishi va ulardan foydalana olishi;
- axborot texnologiyalarasi asosida sifat menejmenti tizimini ishlab chiqish va joriy etish, korxona va tashkilotlarda sifat boshqaruvini joriy qilishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish kunkalmalariga ega bulishi kerak.
- axborot texnologiyalarasi asosida sifat menejmenti tizimidan foydalanish sohasida hisoblash texnikasi, hamda dasturiy ta'minot imkoniyatlaridan foydalanish va dasturlash bo'yicha malakalariga ega bo'lishi kerak.

"Menejment tizimlarida axborot texnologiyalar" fanidan mashg'ulotlarning mavzular va soatlar bo'yicha taqsimlanishi:

Umumiy o'quv soati	136 soat
Shu jumladan:	
Ma'ruza	36 soat
Amaliy mashg'ulot	36 soat
Laboratoriya mashg'uloti	64 soat
Mustaqil ta'limg	

No	Mavzu, bo'lim nomi	Mashg'ulot	Laboratoriya mashg'uloti	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ish
1.	"Menejment tizimlarida axborot texnologiyalar" faniga kirish Fanning maqsad va vazifalari. Sifatni ta'minlash uchun axborot texnologiyalaridan foydalanish maqsadi. Yangi axborot texnologiyalarining tafsiflari. Axborot texnologiyalarini tashkil etuvchilar.	2	-	2	8
2.	Menejment tizimlarida axborot texnologiyalar Axborot texnologiyalari tushunchasi, axborot texnologiyalarini rivoqlanish bosqichlari. Axborot texnologiyalarini qo'llashdagi muammolar. Axborot texnologiyalarini qo'llash metodologiyalari. Axborot texnologiyalarini joriy qilish variantlarini tanlash. Sifatni boshqarishda axborot texnologiyalar.	2	-	2	6

3.	Axborot texnologiyalarining turlari Ma'lumotlarni qayta ishslash axborot texnologiyasi, uni asosiy komponentlari. Boshqarishni axborot texnologiyasi, asosiy tafsiflari va qo'llanilishi. Xisobot turlari.	2	-	2	6
4.	Idorani avtomatlashtirish Idorani avtomatlashtirishda qo'llaniladigan axborot texnologiyalari. Asosiy komponentlari. Qo'llanilishi va tafsiflari.	2	-	2	6
5.	Qarorlarni Qabul Qilishni Qo'llab-Quvvatlashda axborot texnologiyalar Qarorlarni qabul qilishni qo'llab-quvvatlashda axborot texnologiyalari. Qo'llanilishi va tafsiflari asosiy komponentlari. Modellar bazasi va ularning turlari ma'lumotlar manbai va ularning xususiyatlari.	2	-	2	6
6.	Ekspert tizim axborot texnologiyalari Ekspert tizimning asosiy tushunchalari, ekspert tizimning tuzilishi va foydalanish usullari, asosiy komponentlari, ekspert tizimning turlari.	2	-	2	8
7.	Texnologik vositalar, tarmoq texnologiyalari Instrumental texnologiyalar, tarmoq texnologiyalari. Tizimli dasturlar bilan ishslash. Redaktorlar bilan ishslash. Axborot tashkillashtirish. Internet texnologiyalari. Universal qidiruv xizmatining vazifalari va imkoniyatlari. Serverlardan axborotlarni topish. Elektron pochta bilan ishslash.	2	-	4	6
8.	Ta'limg tizimida axborot texnologiyalar Davlat standartlari doirasida ta'limg olib borish, ta'limg tizimida texnologiyalarni qo'llash. Avtomatlashtirilgan tizimlari. Ekspert ta'limg tizimlari. Masofaviy uqtish tizimlari. Ta'limgda axborot texnologiyalarini qo'llash afzalliklari, texnik va dasturli axborot texnologiyalari.	2	-	4	6
9.	Xalqaro ISO 9000 standartlari va axborot texnologiyalar Xalqaro ISO 9000 standartlari va axborot texnologiyalar. Butun dunyoda ISO standartlari, ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimini tanlash, ISO 9000 standartlari va TQM.	2	-	4	6
10.	Sifatni boshqarishda axborot texnologiyalarini qo'llash Mahsulot sifati va texnologiyasini boshqarish axborot texnologiyasi. Tizimni ishslash tamoyillari va tarkibi. Tizimni qo'llash samaradorligi.	2	-	2	6
11.	ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimini yaratishda SALS-teknologiyasidan foydalanish ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimini yaratishda SALS-teknologiyasidan foydalanish. ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimi. SALS-teknologiyasining tayanch sohalari. Maxsulot sifatini boshqarishning ISO 9000:2015 standart talablariga moe keladigan kompyuterlashtirilgan tizimlarni yaratish uslubiyatini ishlab chiqishda CALS texnologiyasining roli. CALS texnologiyasining bazaviy tamoyillari. Bazaviy boshqaruv texnologiyalari. Integrallangan logistik qo'llab-quvvatlash.	2	-	2	

12.	Korxonada SBT kompyuterlashtirish bo'yicha ishlarni tashkillashtirish		2	-	2	
	Korxonada SBT kompyuterlashtirish bo'yicha ishlarni tashkillashtirish. Sifat menejmentida kompyuter texnologiyalarining urni. MSB tizimida hal qilinadigan masalalar. Korxonada SBT ni kompyuterlashtirish. Korxonada mahsulot sifati va ishlab chiqarishni boshqarishning axborot texnologiyasi. Korxonada mahsulot sifati va ishlab chiqarishni boshqarishning axborot texnologiyasi. Mahsulot sifati va texnologiyani boshqarish tizimi arxitekturasi.					
13.	«ISOratnik» dasturi bilan tanishish		2	-	2	
	«ISOratnik» dasturi va uning vazifalari. «ISOratnik» ning ishchi modullari "Xujjatlar", "Treninglar", "Auditlar", "Qurilmalar", "Shikoyatlar", "Nomuvofiqlik", "NASSR". Modullarning imkoniyatlari.					
14.	DOCFLOW dasturi va uning imkoniyatlari		2	-	4	
	OCFLOW dasturi bilan tanishish. Dasturning imkoniyatlari va dastur yordamida sifat tizimi xujjatlarini yaratish.					
15.	Loyixalashni boshqarishda axborot texnologiyalar		2	-		
	Loyixalashni boshqarishda axborot texnologiyalarini qo'llash muammolarini tahlihi, loyixalashni boshqarishda axborot texnologiyalarini baholash.					
16.	Axborot xavfsizligini ta'minlash masalalari		2	-		
	Axborot xavfsizligi. Kriptotizimlar. Simmetrik shifrlash algoritmlarining turlari. Axborot xavfsizligini ta'minlash vazifalari va muammolari.					
17.	Sifatni boshqarish jarayonlarini modellashtirish		2	-		
	Sifatni boshqarish jarayonlarini IDEF metodologiyasi asosida modellashtirish. Kompyuter texnologiyalarini joriy qilish orqali samaradorlikka erishish imkoniyatlari. Ishlab chiqarish va sifatni boshqarish jarayonlarini kompleks avtomatlashtirish. Avtomatlashtirilgan sifatni boshqarish tizimi, avtomatlashtirilgan sifatni boshqarish tizimiga talablar. Ishlab chiqarishda avtomatlashtirilgan sifatni boshqarish tizimlarining urni. Maxsulot xayotiy sikli bosqichlarida sifatni boshqarish.					
18.	Texnologik jarayonlarda axborot texnologiyalar		2	-		
	Texnologik jarayonlarda axborot texnologiyalarining roli va axamiyati. Texnologik jarayonlarda qo'llaniladigan axborot texnologiyalarining turlari ularning imkoniyatlari. va Texnologik jarayonlarda texnologiyalar qo'llash axborot istiqbollari. Sinov va nazoratlarni avtomatlashtirishda texnik-iqtisodiy samaradorlik. Si nov va nazoratlarni avtomatlashtirishda texniko-iqtisodiy samaradorliq avtomatlashtirilgan tizimi tizimostilar. Sifatni boshqarishda ulchash va nazorat qilish vositalarining elektron metrologik bazasini yaratishda axborot texnologiyalarining roli, asosiy vazifalari.					
	Jami		36		36	64

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-Modul. Axborot texnologiyalarining turlari

ASOSIY QISM Ma'ruza mashg'ulotlari

1-ma'ruza. "Menejment tizimlarida axborot texnologiyalar" faniga kirish
Fanning maqsad va vazifalari. Sifatni ta'minlash uchun axborot texnologiyalaridan foydalanish maqsadi. Yangi axborot texnologiyalarining tavsiflari. Axborot texnologiyalarini tashkil etuvchilar.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12]

2-ma'ruza. Menejment tizimlarida axborot texnologiyalari
Axborot texnologiyalari tushunchasi, axborot texnologiyalarini rivojlanish bosqichlari. Axborot texnologiyalarini qo'llashdagi muammollar. Axborot texnologiyalarini qo'llash metodologiyalari. Axborot texnologiyalarini joriy qilish variantlarini tanlash. Sifatni boshqarishda axborot texnologiyalari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: klaster, Venna diagrammasi, yalpi aqliy hujum, blits, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

3-ma'ruza. Axborot texnologiyalarining turlari

Ma'lumotlarni qayta ishslash axborot texnologiyasi, uni asosiy komponentlari. Boshqarishni axborot texnologiyasi, asosiy tavsiflari va qo'llanilishi. Xisobot turlari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: klaster, Venna diagrammasi, yalpi aqliy hujum, blits, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

4-ma'ruza. Idorani avtomatlashtirish

Idorani avtomatlashtirishda qo'llaniladigan axborot texnologiyalari. Asosiy komponentlari. Qo'llanilishi va tavsiflari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: klaster, Venna diagrammasi, yalpi aqliy hujum, blits, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

5-ma'ruza. Qarorlarni Qabul Qilishni Qo'llab-Quvvatlashda axborot texnologiyalari
Qarorlarni qabul qilishni qo'llab-quvvatlashda axborot texnologiyalari. Qo'llanilishi va tavsiflari asosiy komponentlari. Modellar bazasi va ularning turlari ma'lumotlar manbai va ularning xususiyatlari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: klaster, Venna diagrammasi, yalpi aqliy hujum, blits, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

6-ma'ruza. Ekspert tizim axborot texnologiyalari

Ekspert tizimning asosiy tushunchalari, ekspert tizimning tuzilishi va foydalanish usullari, asosiy komponentlari, ekspert tizimning turlari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: yalpi aqliy hujum, muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

7-ma'ruza. Texnologik vositalar, tarmoq texnologiyalari

Instrumental texnologiyalar, tarmoq texnologiyalari. Tizimli dasturlar bilan ishlash. Redaktorlar bilan ishlash. Axborot tashkillashtirish. Internet texnologiyalari. Universal qidiruv xizmatining vazifalari va imkoniyatlari. Serverlardan axborotlarni topish. Elektron pochta bilan ishlash.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: yalpi aqliy hujum, muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

8-ma'ruza. Ta'lism tizimida axborot texnologiyalar

Davlat standartlari doirasida ta'lism olib borish, ta'lism tizimida texnologiyalarni qo'llash. Avtomatlashtirilgan tizimlari. Ekspert ta'lism tizimlari. Masofaviy uqtish tizimlari. Ta'limga axborot texnologiyalarini qo'llash afzalliklari, texnik va dasturlar axborot texnologiyalari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

9-ma'ruza. Xalqaro ISO 9000 standartlari va axborot texnologiyalar

Xalqaro ISO 9000 standartlari va axborot texnologiyalar. Butun dunyoda ISO standartlari, ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimini tanlash, ISO 9000 standartlari va TQM.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4,5] Q [5,6,7,8,11]

10-ma'ruza. Sifatni boshqarishda axborot texnologiyalarini qo'llash

Mahsulot sifati va texnologiyasini boshqarish axborot texnologiyasi. Tizimni ishlash tamoyillari va tarkibi. Tizimni qo'llash samaradorligi.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: Venna diagrammasi, muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, Insert jadvali, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz

11-ma'ruza. ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimini yaratishda SALS-texnologiyasidan foydalanish

ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimini yaratishda SALS-texnologiyasidan foydalanish. ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimi. SALS-texnologiyasining tayanch sohalari. Maxsulot sifatini boshqarishning ISO 9000:2015 standart talablariga moe keladigan kompyuterlashtirilgan tizimlarini yaratish uslubiyatini ishlab chiqishda CALS texnologiyasining roli. CALS texnologiyasining bazaviy tamoyillari. Bazaviy boshqaruv texnologiyalari. Integrallangan logistik qo'llab-quvvatlash.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: Blits so'rov, BBB ta'lism texnologiyasi, muammoli ta'lism. Aqliy hujum, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz

12-ma'ruza. Korxonada SBT kompyuterlashtirish bo'yicha ishlarni tashkillashtirish

Korxonada SBT kompyuterlashtirish bo'yicha ishlarni tashkillashtirish. Sifat menejmentida kompyuter texnologiyalarining umi. MSB tizimida hal qilinadigan masalalar. Korxonada SBT ni kompyuterlashtirish. Korxonada mahsulot sifati va ishlab chiqarishni boshqarishning axborot texnologiyasi. Korxonada mahsulot sifati va ishlab chiqarishni boshqarishning axborot texnologiyasi. Mahsulot sifati va texnologiyani boshqarish tizimi arxitekturasi.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: muammoli ta'lism. aqliy hujum, blits so'rov, boomerang texnologiyasi, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz, www.smsiti.uz

13-ma'ruza. «ISOratniq» dasturi bilan tanishish

«ISOratniq» dasturi va uning vazifalari. «ISOratniq» ning ishchi modullari "Xujjalalar", "Treninglar", "Auditlar", "Qurilmalar", "Shikoyatlar", "Nomuvofiqlik", "NASSR". Modullarning imkoniyatlari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: muammoli ta'lism. aqliy hujum, blits so'rov, boomerang texnologiyasi, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz, www.smsiti.uz

14-ma'ruza. DOCFLOW dasturi va uning imkoniyatlari

OCFLOW dasturi bilan tanishish. Dasturning imkoniyalari va dastur yordamida sifat tizimi xujjalalarini yaratish.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: Muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz, www.smsiti.uz

15-ma'ruza. Loyixalashni boshqarishda axborot texnologiyalari

Loyixalashni boshqarishda axborot texnologiyalarini qo'llash muammolarini tahlili, loyixalashni boshqarishda axborot texnologiyalarini baholash.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: Aqliy hujum, blits so'rov, Venna diagrammasi, munozara, o'z-o'zini nazorat.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz, www.smsiti.uz

16-ma'ruza. Axborot xavfsizligini ta'minlash masalalari

Axborot xavfsizligi. Kriptotizimlar. Simmetrik shifrlash algoritmlarining turlari. Axborot xavfsizligini ta'minlash vazifalari va muammolari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: Klaster, muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, BBB ta'lism texnologiyasi.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz, www.smsiti.uz

17-ma'ruza. Sifatni boshqarish jarayonlarini modellashtirish.

Sifatni boshqarish jarayonlarini IDEF metodologiyasi asosida modellashtirish. Kompyuter texnologiyalarini joriy qilish orqali samaradorlikka erishish imkoniyatlari. Ishlab chiqarish va sifatni boshqarish jarayonlarini kompleks avtomatlashtirish. Avtomatlashtirilgan sifatni boshqarish tizimi, avtomatlashtirilgan sifatni boshqarish tizimiga talablar. Ishlab chiqarishda avtomatlashtirilgan sifatni boshqarish tizimlarining urni. Maxsulot xayotiy sikli bosqichlarida sifatni boshqarish.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: Klaster, muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, ajurali arra, munozara, BBB ta'lism texnologiyasi.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz, www.smsiti.uz

18-ma'ruza. Texnologik jarayonlarda axborot texnologiyalari

Texnologik jarayonlarda axborot texnologiyalarining roli va axamiyat. Texnologik jarayonlarda qo'llaniladigan axborot texnologiyalarining turlari ularning imkoniyatlari. va Texnologik jarayonlarda texnologiyalar qo'llash axborot istiqbollari. Sinov va nazoratlarni avtomatlashtirishda texnik-iqtisodiy samaradorlik. Sinov va nazoratlarni avtomatlashtirishda texniko-iqtisodiy sanaradorlik avtomatlashtirilgan tizimi tizimostilar. Sifatni boshqarishda ulchash va nazorat qilish vositalarining elektron metrologik bazasini yaratishda axborot texnologiyalarining roli, asosiy vazifalari.

Qo'llaniladigan ta'lism texnologiyalari: Venna diagrammasi, muammoli ta'lism, aqliy hujum, blits, Insert jadvali, munozara, klaster.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11], www.standart.uz, www.smsiti.uz

**“Menejment tizimlarida axborot texnologiyalari” fani bo‘yicha ma’ruza
mashg‘ulotining kalendar rejasি**

Nº	Mavzu nomi	Soat
1.	“Menejment tizimlarida axborot texnologiyalari” faniga kirish	2 soat
2.	Menejment tizimlarida axborot texnologiyalari	2 soat
3.	Axborot texnologiyalarining turlari	2 soat
4.	Idorani avtomatlashtirish	2 soat
5.	Qarorlarni Qabul Qilishni Qo‘llab-Quvvatlashda axborot texnologiyalari	2 soat
6.	Ekspert tizim axborot texnologiyalari	2 soat
7.	Texnologik vositalar, tarmoq texnologiyalari	2 soat
8.	Ta‘lim tizimida axborot texnologiyalar	2 soat
9.	Xalqaro ISO 9000 standartlari va axborot texnologiyalar	2 soat
10.	Sifatni boshqarishda axborot texnologiyalarini qo‘llash	2 soat
11.	ISO 9000 seriyali standartlar asosida sifat tizimini yaratishda SALS-texnologiyasidan foydalanish	2 soat
12.	Korxonada SBT kompyuterlashtirish bo‘yicha ishlami tashkillashtirish	2 soat
13.	«ISOratnik» dasturi bilan tanishish	2 soat
14.	DOCFLOW dasturi va uning imkoniyatlari	2 soat
15.	Loyixaflashni boshqarishda axborot texnologiyalari	2 soat
16.	Axborot xavfsizligini ta‘minlash masalalari	2 soat
17.	Sifatni boshqarish jarayonlarini modellashahtirish	2 soat
18.	Texnologik jarayonlarda axborot texnologiyalari	2 soat
	Jami	36 soat

IV. Амалий машгулотлар буйича курсатма ва тавсиялар

1. MS ACCESS da «Mahsulot sifati tug‘risida ma’lumotlar» ma’lumotlar bazasini ishlab chiqish.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: klaster, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, Venna diagrammasi.

Adabiyotlar: A [1,2,3] Q [5,7,8]

2. MS EXCEL da mahsulot sifatini boshqarishning statistik usullarini hisoblash bo‘yicha algoritm va dasturni ishlab chiqish. Diagrammalar, gistogrammalarni qurish va algoritmini yaratish.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: aqliy hujum, muammoli ta‘lim, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, Venna diagrammasi.

Adabiyotlar: “Metrologiya to‘g‘risida”gi qonun, A [3,4] Q [2,4,5,6,7,8]

3. Mahsulot sifatini boshqarish bo‘yicha trening uchun taqdimot va animatsiya yaratish.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: bumerang, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, klaster.

Adabiyotlar: “O‘zDSt 8.012:2004. O‘zR O‘BTDT. Kattaliklar birliklari” standarti, A [1,2,3,4] Q [5,7,8,11], www.standart.uz.

4. COREL DRA W dasturida grafik kompozitsiyalarni yaratish.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: kichik guruhlarda ishlash, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, aqliy hujum.

Adabiyotlar: O‘zDSt 8.010.2:2003 davlat standarti, A [1,2,3,4] Q [5,7,8,11], www.standart.uz.

5. Ta‘limda axborot texnologiyalarini qo‘llash.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: aqliy hujum, muammoli ta‘lim, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, Venna diagrammasi.

Adabiyotlar: “Standartlashtirish to‘g‘risida”gi qonun, A [3,4] Q [2,4,5,6,7,8]

6. Ekspert tizim turlari va ularning imkoniyatlari.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: kichik guruhlarda ishlash, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, aqliy hujum.

Adabiyotlar: Standartlashtirish to‘g‘risidagi Qonun, A[3,4], Q[6,7,8,11,12], www.standart.uz.

7. Internet da ma’lum qidiruv serverlari bilan ishlash.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: bumerang, Blits-so‘rov, munozara, BBB, Insert, klaster.

Adabiyotlar: A[3,4], Q[6,7,8,11,12], www.standart.uz.

8. Elektron pochta bilan ishlash.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: aqliy hujum, muammoli ta‘lim, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, Venna diagrammasi.

Adabiyotlar: Mahsulotlar va xizmatlarni sertifikatlashtirish to‘g‘risidagi Qonun, A[3,4], Q[6,7,8,11,12], www.standart.uz, www.lex.uz.

9. «ISOratnik» dasturi va uning modullari bilan ishlash.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: kichik guruhlarda ishlash, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, aqliy hujum.

Adabiyotlar: A [3,4] Q [5,6,7,8]

10. Maxsulot sifatini boshqarishning ISO 9000:2015 standart talablariga moe keladigan kompyuterlashgan tizimlarini yaratishda SALS-texnologiyasidan foydalanish.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: aqliy hujum, muammoli ta‘lim, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali, Insert, Venna diagrammasi.

Adabiyotlar: “Texnik jihatdan tartibga solish to‘g‘risida”gi O‘zR Qonuni, www.standart.uz, texnik reglamentlar.

11. DocFlow dasturida sifat tizimi hujjalarni yaratish.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: aqliy hujum, muammoli ta‘lim, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali.

Qo‘llaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: “Texnik jihatdan tartibga solish to‘g‘risida”gi qonun, tarqatma materiallar, test savollari.

12. Arifmetik algoritmlarni dasturlash.

Qo‘llaniladigan ta‘lim texnologiyalari: aqliy hujum, muammoli ta‘lim, Blits-so‘rov, munozara, BBB jadvali.

Qo‘llaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: Texnik reglamentlar, “Texnik jihatdan tartibga solish to‘g‘risida”gi qonun, tarqatma materiallar, test savollari.

13. Sifatni boshqarishida ulchash va nazorat vositalarining elektron metrologik bazasini yaratish.

Qo‘llaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: Xalqaro ISO 9000 seriyasidagi standartlar, tarqatma materiallar.

Adabiyotlar: ISO 9000 seriyasidagi standartlar.

14. Sifatni boshkarish jarayonlarni IDEFO asosida modelashtirish.

Qo‘llaniladigan texnik vositalar va ishni bajarish usuli: Shtangensirkul, mikrometr, detallar. Tajriba o‘tkazish orqali bajariladi.

Adabiyotlar: A [1,2,3,4] Q [5,6,7,8,9,10,11,12,13]

"Menejment tizimlarida axborot texnologiyalari" fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlarning kalendar rejasি

Amaliy mashg'ulotlar mavzularи		soat
1.	MS ACCESS da «Mahsulot sifati tug'risida ma'lumotlar» ma'lumotlar bazasini ishlab chiqish.	2
2.	MS EXCEL da mahsulot sifatini boshqarishning statistik usullarini hisoblash bo'yicha algoritm va dasturni ishlab chiqish. Diagrammalar, gistogrammalarni qurish va algoritmini yaratish.	2
3.	Mahsulot sifatini boshqarish bo'yicha trening uchun taqqidot va animatsiya yaratish.	2
4.	COREL DRAW dasturida grafik kompozitsiyalarni yaratish.	2
5.	Ta'limda axborot texnologiyalarini qo'llash.	2
6.	Ekspert tizim turlari va ularning imkoniyatlari.	2
7.	Internetda ma'lum qidiruv serverlari bilan ishlash.	4
8.	Elektron pochta bilan ishlash.	4
9.	«ISOratnik» dasturi va uning modullari bilan ishlash.	4
10.	Maxsulot sifatini boshqarishning ISO 9000:2015 standart talablariga mos keladigan kompyuterlashgan tizimlarini yaratishda SALS-texnologiyasidan foydalanish	2
11.	DocFlow dasturida sifat tizimi hujjatlarini yaratish.	2
12.	Arifmetik algoritmlarni dasturlash.	2
13.	Sifatni boshqarishida o'chash va nazorat vositalarining elektron metrologik bazasini yaratish.	2
14.	Sifatni boshkarish jarayonlarni IDEFO asosida modelashtirish.	4
Jami		36

Amaliy mashg'ulotlarda talabalar sifat menejmenti tizimida qarorlar qabul qilishda axborot-tahliliy tizimlar tarkibi va ularni qurish tamoyillarini, sifat menejmenti tizimini xujjatlarini ishlab chiqish va uning natijaviyligi, xamda samaradorligini baholash usullarini, rivojlantirish istiqbollarini, axborot texnologiyalari buyicha asosiy tushunchalar va dasturlashtirish usullari, xamda tillarini uralganadilar. Amaliy mashfulotlarni tashkil etish buyicha kafedra professor-uquituvchilar tomonidan kursatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruba mavzulari buyicha oлgan bilim va kunikmalarini amaliy masalalar yechish orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va uquv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar yozish, chop etish orqali uz tawsiya etiladi.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlар Mustaqil ta'lim uchun tавсиya etiladigan mavzular:

Mustaqil ta'lim tashkil etishning shakli va mazmuni

T/r	Mavzular nomi	soat
1.	Axborot texnologiyalar paydo bo'lishi.	8
2.	Texnologik jarayonlarda axborot texnologiyalarini qo'llanilishi;	6
3.	Sifat tizimi uchun qo'llaniladigan dasturlar.	8
4.	Ma'lumotlar bazasini yaratish va tahlii qilish.	6
5.	Axborot texnologiyalari asosida boshqaruv tizimini imkoniyatlari.	6
6.	Ma'lumotlar bazalari va ulardan foydalanish imkoniyatlari.	8
7.	Avtomatashtirilgan boshqaruv tizimlarining iqtisodiy samaradorligi.	6
8.	Ekspert tizimlarda axborot texnologiyalarini qo'llash istiqbollarri.	6
9.	Axborot xavfsizligini ta'minlash masalalari.	6
10.	Sifat menejmenti tizimlarida axborot texnologiyalarini qo'llash istiqbollarri.	8
Jami		68

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakklardan foydalanish tавсиya etiladi:
 -darslik va uquv qullanmalar buyicha fan boblari va mavzularini o'rganish;
 -tarqatma materiallar buyicha ma'ruzalar qismini o'rganish;
 -maxsus adabiyotlar buyicha fanlar bo'limlari yoki mavzular ustida ishlash;
 -yangi texnikalarni, jarayonlarni va texnologiyalarni o'rganish;
 -talabaning uquv-ilmiy-tadqiqot ishlарini bajarish bilan bogliq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;
 -faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;
 -masofaviy ta'lim.

Dasturning informatsion-uslubiy ta'minoti.

Mazkur fanni o'qitish jarayonida O'zbekiston Respublikasining "Metrologiya to'g'risida", "Standartlashtirish to'g'risida", "Mahsulot va xizmatlarni sertifikatlashtirish to'g'risida", "Texnik jihatdan tartibga solish to'g'risida", "Muvofiqlikni baholash to'g'risida"gi va boshqa qonunlar, Prezident Qarorlari va Farmonlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Qarorlari, chet el va Respublikamizda nashr etilgan adabiyotlar, elektorn adabiyotlar, virtual laboratoriylar, laboratoriya mavzusiga oid texnik jihozlar, turli slaydlar, vikepediyalar, ilmiy jurnallardagi maqolalar, ma'ruba matnlari, fan bo'yicha o'quv-uslubiy majmualar hamda Internet materiallardan foydalaniladi.

Fan bo'yicha talabalar bilimini nazorat qilish

Talabalar bilimini nazorat qilish Oliy va o'rta maxsus ta'lim Vazirligi tomonidan tавсиya etilgan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholashning reyting tizimi to'g'risida"gi N i z o m (Nizom O'z.R. OO'MTVning 2009 yil 11 iyundagi 204-son buyrug'i bilan tasdiqlangan va O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2009 yil 10 iyulda 1981-son bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan. O'z.R. OO'MTVning 2010 yil

25 avgustdag'i bilan Nizomga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilgan hamda O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2010 yil 26 avgustda 1981-1-son bilan davlat ro'yxatidan qayta o'tkazilgan.) asosida bosqichma-bosqich amalga oshiriladi. Ushbu Nizomga muvofiq fan bo'yicha o'quv semestri davomida uch turdag'i, ya'ni joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar o'tkaziladi.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirishini baholashda namunaviy mezonlar			
5 (a'llo) baho:	4 (yaxshi) baho:	3 (qoniqarli) baho:	2 (qoniqarsiz) baho:
<ul style="list-style-type: none"> - xulosa va qaror qabul qilish; - ijodiy fikrlay olish; - mustaqil mushohada yurita olish; - olgan bilimlarini amalda qo'llay olish; - mohiyatini tushunish; - bilish,aytib berish; - tasavvurga ega bo'lish. 	<ul style="list-style-type: none"> - mustaqil mushohada yurita olish; - olgan bilimlarini amalda qo'llay olish; - mohiyatini tushunish; - bilish,aytib berish; - tasavvurga ega bo'lish. 	<ul style="list-style-type: none"> - mohiyatini tushunish; - bilish,aytib berish; - tasavvurga ega bo'lish. 	<ul style="list-style-type: none"> -dasturni o'zlashtirmaganliq -fanning mohiyatini bilmasliq - aniq tasavvurga ega bo'lmasiq - mustaqil fikrlay olmasliq

O'tkaziladigan baholash turlari
Talabalarning fan bo'yicha o'zlashtirishlarini aniqlash uchun quyidagi baholash turlari o'tkaziladi:

- oraliq baholash;
- yakuniy baholash

1. Oraliq baholash

Oraliq baholash (OB) – semestr davomida talabaning fan o'quv dasturini tegishli tugallangan bo'limlarini o'zlashtirishini baholash usuli. OB yozma ish, og'zaki so'rov, test o'tkazish, suhbat, kollokvium, hisob-grafika ishi, nazorat ishi va h.k. ko'rinishida belgilanadi.

1.1. Agar OB test shaklida o'tkazilsa, u holda talabalarga o'tib bo'lingan fan bo'limlari yoki boblariga oid mavzular bo'yicha savollardan iborat test variantlari beriladi. Test variantlaridagi savollar soni kamida 20 ta va ko'pi bilan 40 tagacha bo'lishi lozim.

1.2. Yozma ish shaklida o'tkaziladigan OB 5 ballik tizimda baholanadi. Yozma ishni o'tkazishda talabalarga kamida 3-4 ta savoldan iborat variantlar beriladi. Variant savollari fanga oid ma'ruzlar, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari, mustaqil ish mavzulariga oid savollar bo'lishi lozim. Yozma ishni baholashda quyidagi jadvalda keltirilgan baholash mezonlaridan foydalaniladi (1-jadval).

Baholash mezonlari	1-jadval baho
<ul style="list-style-type: none"> - javoblarning to'griligi va to'liqligi (85-100% gacha); - javob berishda ijodiy yondashish va talabaning mustaqil fikri bayon etilganligi; - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan foydalanish va ularning mazmunini to'g'ri yoritish; - yozma ish hajmining me'yordaligi; - tushunarli va chiroylu husnixat; - javoblarning to'griligi va to'liqligi (71-84% gacha); - javob berishda ijodiy yondashish; 	5

<ul style="list-style-type: none"> - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan foydalanish; - tushunarli husnixat; 	3
<ul style="list-style-type: none"> - javoblarining to'griligi va to'liqligi (55-70% gacha); - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan kamroq darajada foydalanish; - tushunarliklilar darajasi past bo'lgan husnixat; 	2
<ul style="list-style-type: none"> - javoblarining to'griligi va to'liqligi yetarli darajada emasligi (55 % dan kam); - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan foydalanmasliq; - tushunarsiz bo'lgan husnixat; - javoblarining mantiqsiz va mazmunsiz bo'lishi; - javoblarda ko'chirmachilikka yo'l qo'yilgan bo'lsa. 	

1.3. Agar OB og'zaki so'rov shaklida o'tkazilsa, u holda talabalarga o'tib bo'lingan fan bo'limlari yoki boblariga oid mavzular bo'yicha savollar beriladi va ularning javoblari tinglanadi. Og'zaki so'rovda talabalar bilimini baholashda quyidagi 2-jadvalda keltirilgan mezonlarga asoslaniladi.

Baholash mezonlari	2-jadval baho
Fanning mazmuni va mohiyatini tushunib yetish, savollarga aniq, to'liq va asosli javob berish, mustaqil fikrlay olish va mushohada yuritish, ijodiy fikrlay olish, mantiqi yaxlitlikka erishish, umumiy va to'g'ri xulosalar chiqarish, nazariy bilimlarni amaliyat bilan bog'lay olish, hayotga tadbiq etish, topshiriqlarni amalda bajara olish, o'z fikrini himoya qila olish	5
Fanning mazmuni va mohiyatini tushunib yetish, savollarga qisman to'liq javob berish, mustaqil fikrlay olish va mushohada yuritishda kamchiliklarga yo'l qo'yish, ijodiy fikrlay olish, umumiy xulosalar chiqarish, nazariy bilimlarni amaliyat bilan bog'lay olishda kamchiliklarga yo'l qo'yish, topshiriqlarni amalda bajara olishda xatolikka yo'l qo'yich, o'z fikrini himoya qila olish	4
Fanning mazmuni tushunib yetish, savollarga javob berishda qiyalish, mustaqil fikrlay olish yuritishda kamchiliklarga yo'l qo'yish, umumiy xulosalar chiqarish, nazariy bilimlarni amaliyat bilan bog'lay olishda qiyalish, topshiriqlarni amalda bajara olishda xatolikka yo'l qo'yich	3
Fanning mazmuni tushunib yetmasliq savollarga javob bera olmasliq mustaqil fikrlay olmasliq umumiy xulosalar chiqara olmasliq nazariy bilimlarni amaliyat bilan bog'lay ololmasliq topshiriqlarni amalda bajara olmaslik	2

YaB bo'yicha baholash mezonlari

Yakuniy baholash (YaB) – semestr yakunida talabaning muayyan fan bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini o'zlashtirishini baholash usuli. U asosan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan yozma ish, og'zaki so'rov, test, ijodiy ish va boshqa shakllarda o'tkaziladi.

Agar YaB test shaklida o'tkazilsa, talabalarga fan mazmunini qamrab olgan va belgilangan talablar asosida tuzilgan test variantlari beriladi va to'g'ri javoblar soniga qarab baholanadi;

Agar YaB yozma ish shaklida o'tkazilsa, u holda talabalarga fan xususiyatidan kelib chiqqan holda bir nechta savoldan iborat variantlar beriladi. Yozma ishni baholashda quyidagi 3-jadvalda keltirilgan baholash mezonlaridan foydalanilad:

Baholash mezonlari	3-jadval
baho	
- javoblarning to'griligi va to'liqligi (86-100% gacha); - javob berishda ijodiy yondashish va talabaning mustaqil fikri bayon etilganligi; - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan foydalanish va ularning mazmunini to'g'ri yoritish; - yozma ish hajmining me'yordaligi; - tushunlarli husnixat;	5
- javoblarning to'griligi va to'liqligi (71-85% gacha); - javob berishda ijodiy yondashish; - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan foydalanish; - tushunlarli husnixat;	4
- javoblarning to'griligi va to'liqligi (55-70% gacha); - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan kamroq darajada foydalanish; - tushunarlilik darajasi past bo'lgan husnixat;	3
- javoblarning to'griligi va to'liqligi yeterli darajada emasligi (55 % dan kam); - javobni yoritishda tayanch tushunchalardan foydalanmasliq - tushunarsiz bo'lgan husnixat; - javoblarning mantiqsiz va mazmunsiz bo'lishi; - javoblarda ko'chirmachilikka yo'l qo'yilgan bo'lsa.	2

Agar YaB og'zaki so'rov shaklida o'tkazilsa talabalarning fan bo'yicha o'zlashtirish va bilim darajasini aniqlash uchun quyida keltirilgan meznolarga asoslaniladi (4-jadval).

Baholash mezonlari	4-jadval
baho	
Fanning mazmuni va mohiyatini tushunib yetish, savollarga aniq, to'liq va asosli javob berish, mustaqil fikrlay olish va mushohada yuritish, ijodiy fikrlay olish, mantiqiy yaxlitlikka erishish, umumiyligini va to'g'ri xulosalar chiqarish, nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lay olish, hayotga tadbiq etish, topshiriqlarni amalda bajara olish, o'z fikrini himoya qila olish	5
Fanning mazmuni va mohiyatini tushunib yetish, savollarga qisman to'liq javob berish, mustaqil fikrlay olish va mushohada yuritishda kamchiliklarga yo'l qo'yish, ijodiy fikrlay olish, umumiyligini xulosalar chiqarish, nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lay olishda kamchiliklarga yo'l qo'yish, topshiriqlarni amalda bajara olishda xatolikka yo'l qo'yich.	4
Fanning mazmuni tushunib yetish, savollarga javob berishda qiynalish, mustaqil fikrlay olish yuritishda kamchiliklarga yo'l qo'yish, umumiyligini xulosalar chiqarish, nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lay olishda qiynalish, topshiriqlarni amalda bajara olishda xatolikka yo'l qo'yich.	3
Fanning mazmuni tushunib yetmasliq savollarga javob bera olmasliq mustaqil fikrlay olish umumiyligini xulosalar chiqara olmasliq nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lay olmasliq topshiriqlarni amalda bajara olmaslik.	2

Talabaning fan bo'yicha yakuniy bahosi semestrda belgilangan baholash turlari (OB,YaB) bo'yicha olingan ijobjiy ballar (3,4,5) ning o'rtacha arifmetik miqdori sifatida aniqlanadi va yaxlitlanib butun sonlarda qaydnomaga, sinov daftarchasiga va talabalar o'zlashtirishini hisobga olish elektron tizimida shu kunning o'zida (baholash yozma ish shaklida o'tkazilgan bo'lsa, uch kun muddat ichida) qayd etiladi.

Yakuniy baholashdan 2 (qoniqarsiz) baholangan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

VI. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar xamda axborot manbalari

- Asosiy adabiyotlar**
1. G.K.Vijayaraghavan., R.Rajappan., Engineering Metrology and Measurements., For 5th Semester Mechanical and Automobile Engineering (As per the Latest Anna University Syllabus – Reg.,2008.
  2. Ron S. Kenett , Emanuel Baker, Software Process Quality: Management and Control (Computer Aided Engineering), Taylor & Frances., 2005.
  3. G. M. S. de Silva., Basic Metrology for ISO 9000 Certification (1 st Editio),, Ships from and sold by Amazon.com. Gift-wrap available., 2002.
  4. Ахмедов Б.М., Исматуллаев П.Р., Матякубова П.М., Харокулов Ф.Х., Тураев Ш.А. Сифат менеджменти тизими ва уни сертификатлаштириш. Дарслик. -Т.: «Sano-standart», 2014. -330 б.
  5. Ахмедов Б.М., Исматуллаев П.Р., Туробжонов С.М., Юсупов Э.Д., Тураев Ш.А. Основы системы менеджмента качества. Изд-во ИП ТД «Узбекистан», - Ташкент, 2009. -208 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. – Т.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. – 56 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarni ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagisi ma'ruza 2016 yil 7 dekabr. – Т.: "O'zbekiston" NMIU, 2016. – 48 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Т.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 488 b.
4. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida. - Т.: 2017 yil 7 fevral, PF-4947-sonli Farmoni.
5. Уфимцев Ю.С. и др. Методика информационной безопасности.- М.: Экзамен, 2004.-543с.
6. Джинчарадзе А. К., Ефимов А. К., Судов Е. В. Автоматизированная информационная поддержка жизненного цикла продукции (объектов управления) на основе CALS-технологий // Качество: теория и практика, 1999, N 4. - С. 4-22.
7. Абдувалиев А.А., Латипов В.Б., Умаров А.С., Алимов М.Н., Бойко С.Р., Хакимов О.Ш., Хван В.И. Стандартлаштириш, метрология, сертификатлаштириш ва сифат. Уқув кўулланма. Ташкент, СМСИТИ, 2008. - 267 б.
8. О.В. Стукач. Информационные технологии стандартизации и сертификации. Учебное пособие. -Томск: ТПУ, 2007. 195с.
9. В.Куперштейн. Современные информационные технологии в делопроизводстве и управлении. -СПб.: БХВ- Санкт-Петербург, 2000.
10. С.В. Черемных, И.О. Семенов, В.С. Ручкин. Моделирование и анализ систем. IDEF-технологии: практикум. - М.: Финансы и статистика. 2006. 191с.

Elektron resurslar

1. <http://www.smsiti.uz> - Standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish ilmiy tadqiqot instituti
2. www.uniiftri.ru
3. <http://www.standart.uz> – “O‘zstandart” agenligi
4. <http://www.zyonet.uz> – Ta’lim portal
5. <http://www.window.edu.ru> – Butun Rossiya ta’lim portal
6. <http://www.rootstock.Kiev.ua>
7. <http://www.sames.co.za>.

Elektron resurslar

1. <http://www.smsiti.uz> - Standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish ilmiy tadqiqot instituti
2. www.uniiftri.ru
3. <http://www.standart.uz> – “O‘zstandart” agenligi
4. <http://www.zyonet.uz> – Ta’lim portal
5. <http://www.window.edu.ru> – Butun Rossiya ta’lim portal
6. <http://www.rootstock.Kiev.ua>
7. <http://www.sames.co.za>.